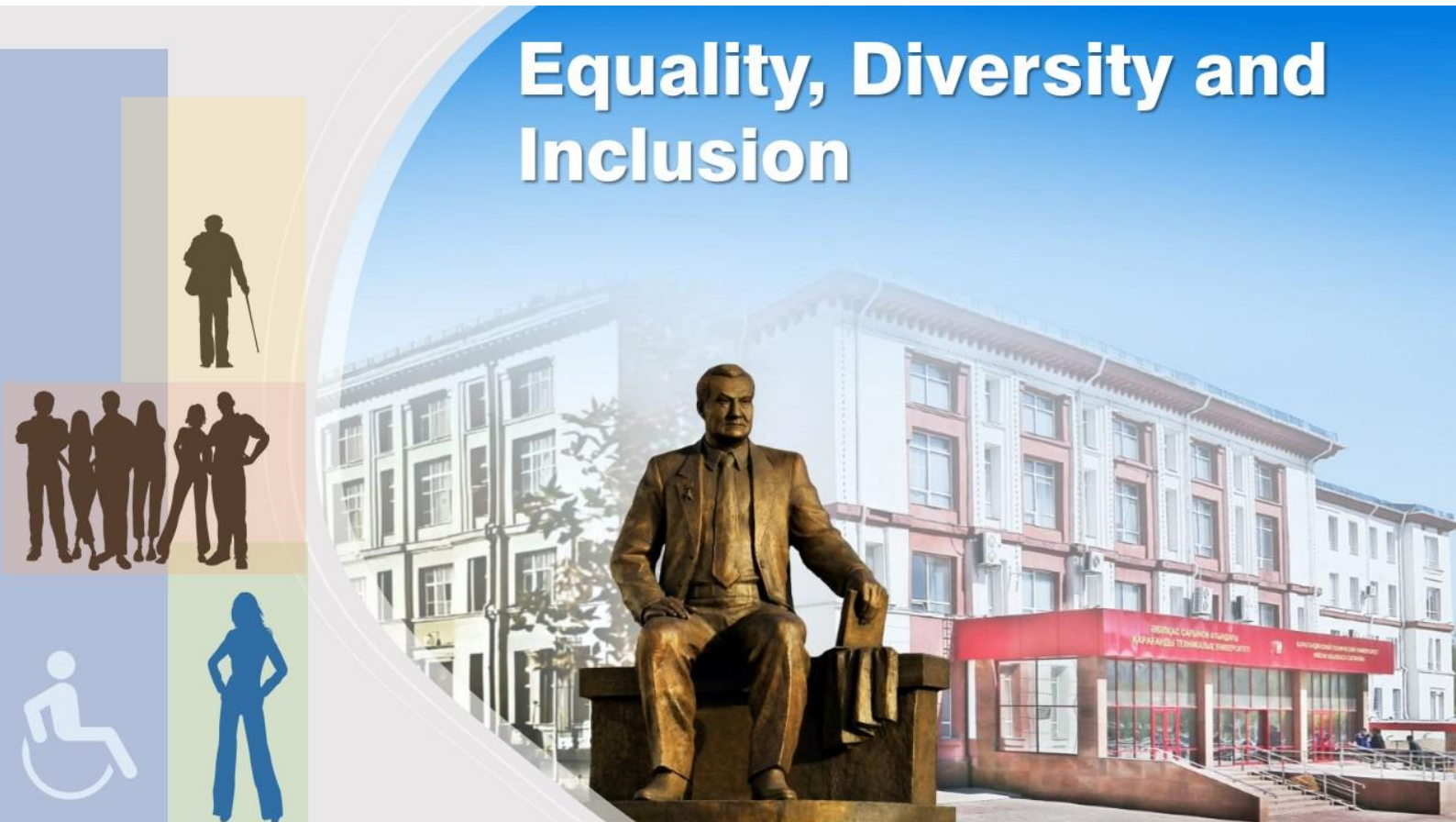

ТЕҢ МҮМКІНДІКТЕР, ӘРТҮРЛІЛІК ЖӘНЕ ИНКЛЮЗИЯ (ЕДИ) САЯСАТЫ

Equality, Diversity and Inclusion

Қарағанды

1. Жалпы ережелер.....	3
2. Саясат қағидаттары.....	4
3. ЕДІ және тұрақты даму саясатын қолдану салалары	5
4. Университеттің міндеттемелері.....	6
5. ЕДІ және тұрақты даму саясатын жүзеге асыру	7

1. Жалпы ережелер

1.1 Университет тең мүмкіндіктер, әртүрлілік және инклюзия (Equity, Diversity and Inclusion – EDI) қағидаттарын өзінің білім беру, ғылыми және қоғамдық миссиясының ажырамас бөлігі ретінде ұстанады. Осы Саясат Университеттің барлық білім алушылары, қызметкерлері және мүдделі тараптары үшін әділ, қауіпсіз және құрметке негізделген ортаны қалыптастыруға бағытталған. Құжат Қазақстан Республикасының заңнамасына, Университет Жарғысына және ішкі нормативтік актілеріне сәйкес әзірленген және барлық қызметкерлер мен білім алушылар үшін міндетті болып табылады.

EDI қағидаттарын іске асыру Университеттің жалпы тұрақты даму саясаты аясында жүзеге асырылады және Біріккен Ұлттар Ұйымының Тұрақты даму мақсаттарына сәйкес келеді, атап айтқанда:

ТДМ 4 – сапалы білім беру;

ТДМ 5 – гендерлік теңдік;

ТДМ 8 – лайықты жұмыс пен экономикалық өсу;

ТДМ 10 – теңсіздікті азайту;

ТДМ 16 – бейбітшілік, сот әділдігі мен мықты институттар.

1.2 Университет студенттерге, қызметкерлерге, серіктестерге және басқа да мүдделі тараптарға тең мүмкіндіктерді қамтамасыз етеді, кемсітушілікке жол бермей, әрбір адамның академиялық және кәсіби қызметке толық және тең қатысуына жағдай жасайды.

1.3 Теңдік принциптері, адам құқықтарын құрметтеу, ашықтық пен әлеуметтік жауапкершілік Университеттің корпоративтік мәдениетінің негізін құрайды және оның барлық қызмет бағыттарында жүзеге асырылады. Университеттің теңдік, әртүрлілік және инклюзия саясаты (Equality, Diversity and Inclusion – EDI) Қазақстан Республикасында қабылданған халықаралық нормалар мен міндеттемелерді ескере отырып қалыптасады және Университеттің ашық, әлеуметтік жауапты және бәсекеге қабілетті академиялық институт ретінде дамуға ұмтылысын көрсетеді. EDI принциптері тұрақты даму стратегиясының құрамдас бөлігі ретінде қарастырылып, оқу, ғылыми және басқарушылық қызметке интеграцияланады.

1.4 Университет Біріккен Ұлттар Ұйымы қабылдаған 2030 жылға дейінгі Жол картасында белгіленген тәсілді қолдайды және Тұрақты даму мақсаттарына (Sustainable Development Goals, SDG) жетуге бағытталған. Басымдықтардың қатарында – сапалы және қолжетімді білімді қамтамасыз ету, гендерлік теңдікті ілгерілету, лайықты еңбек жағдайларын құру, теңсіздікті азайту және әділеттілік пен институционалдық ашықтық принциптерін нығайту.

1.5 Өз қызметінде Университет Қазақстан Республикасымен ратификацияланған халықаралық құжаттардың ережелеріне сүйенеді, соның ішінде:

Адам құқықтарының жалпыға бірдей декларациясы және Экономикалық, әлеуметтік және мәдени құқықтар туралы халықаралық пакт, әр адамның білім алу құқығын және дискриминациясыз тең мүмкіндіктерге қол жеткізуін қамтамасыз етеді;

Әйелдерге қатысты кемсітудің барлық нысандарын жою туралы конвенция (CEDAW), білім, ғылым және басқару саласында тең мүмкіндіктерді қамтамасыз ету негіздерін анықтайды;

Мүгедектердің құқықтары туралы конвенция (CRPD), кедергісіз, физикалық және цифрлық тұрғыдан қолжетімді ортаны құру міндеттемелерін белгілейді;

Болон декларациясы, академиялық мобильділік, біліктілікті мойындау және жоғары білімге тең қолжетімділік принциптерін қалыптастырады;

Халықаралық еңбек ұйымының (ILO) дискриминациясыз еңбек және тең еңбекақы туралы конвенциялары;

Азаматтардың тең құқықтары мен мүмкіндіктерін реттейтін **Қазақстан Республикасының ұлттық заңнамасы**;

Университеттің ішкі ережелері мен регламенттері, оның барлық қызмет салаларында EDI принциптерін бекітеді.

Бұл міндеттемелерді Университеттің стратегиялық құжаттарына интеграциялау оның құқық пен қадір-қасиетке құрмет, мүмкіндіктердің теңдігі және академиялық еркіндік негізінде инклюзивті білім беру ортасын қалыптастыруға деген адалдығын көрсетеді.

2. Саясат қағидағтары

2.1 «Әбілқас Сағынов атындағы Қарағанды техникалық университеті» КеАҚ БҰҰ-ның бес негізгі Тұрақты даму мақсатын (ТДМ) жүзеге асыруды қолдайды:

ТДМ 4 – Сапалы білім беру

ТДМ 5 – Гендерлік теңдік

ТДМ 8 – Лайықты жұмыс пен экономикалық өсу

ТДМ 10 – Теңсіздікті төмендету

ТДМ 16 – Бейбітшілік, сот әділдігі мен мықты институттар

2.2 Бұл мақсаттардың жүзеге асырылуы Университеттің корпоративтік мәдениеті мен білім беру миссиясына енгізілген принциптер арқылы қамтамасыз етіледі:

Ашықтық – университет қауымдастығының барлық қатысушылары үшін ақпараттың қолжетімділігін және процестердің айқындылығын қамтамасыз ету.

Есептілік – әрбір қызметкер, студент және серіктес тұрақты даму саясаты мен EDI принциптерін сақтау үшін жауапкершілік алады.

Айқындық – университеттің барлық процестері, шешімдері және іс-шаралары адалдық пен жария есептілікті көздейді.

Этикалық мінез-құлық – барлық қызмет түрлерінде моральдық, құқықтық және кәсіби стандарттарды сақтау.

Заңдылық – ұлттық заңнама мен халықаралық міндеттемелерді қатаң сақтау.

Адам құқықтарын сақтау – университет қауымдастығының барлық мүшелерінің қадір-құрметі мен құқықтарын ескеру.

Парақорлыққа төзбеушілік – парақорлық тәжірибесінен азат орта құру.

Мүдделер қақтығысына жол бермеу – шешім қабылдау мен ресурстарды бөлу кезінде әділеттілікті қамтамасыз ету.

2.3 Equity, Diversity and Inclusion (EDI) саясаты аясында университет мынадай тәсілдерді жүзеге асырады:

Тең мүмкіндіктер (Equity) – жынысына, жасына, ұлтына, тіліне, әлеуметтік шығу тегіне, денсаулық жағдайына, дініне немесе басқа сенімдеріне қарамастан, білім алу, еңбекке орналасу, мансаптық өсу және академиялық өмірге қатысуға әділ қолжетімділікті қамтамасыз ету.

Әртүрлілік (Diversity) – студенттер, қызметкерлер және серіктестердің мәдени, әлеуметтік және кәсіби әртүрлілігін, әртүрлі көзқарастарын, тәжірибесін және жеке ерекшеліктерін тану және қолдау.

Инклюзия (Inclusion) – әрбір адам өзін қауіпсіз және құрметті ортада сезінетін, оқу, ғылыми және кәсіби үдерістерге толыққанды қатысуға мүмкіндік беретін ортаны құру.

Бұл принциптер университеттің тұрақты даму саясатының негізін қалыптастырады, барлық қатысушылардың – студенттердің, оқытушылардың, қызметкерлердің, серіктестердің және басқа мүдделі тараптардың әрекеттерінің үйлесімділігін қамтамасыз етеді. Университеттің мақсаты – әрбір қауымдастық мүшесінің әділеттілік, теңдік және тұрақты дамудың қадірленетін жаһандық академиялық кеңістікке өздерін қатысты сезінуі.

3. EDI және тұрақты даму саясатын қолдану салалары

3.1 Тең мүмкіндіктер, әртүрлілік және инклюзия (EDI) саясаты университеттің барлық негізгі қызмет салаларында жүзеге асырылады:

Білім беру қызметі – барлық студенттер үшін оқу бағдарламаларының қолжетімділігін қамтамасыз ету, академиялық мобильділікті қолдау, аудиториялар мен онлайн курстарда кедергісіз ортаны құру.

Ғылыми және зерттеу қызметі – жобалар мен гранттарға қатысу үшін тең мүмкіндіктерді қамтамасыз ету, зерттеу топтарында гендерлік балансқа қолдау көрсету, тұрақты даму принциптерін ескере отырып инновацияларды ілгерілету.

Әкімшілік және кадрлық практика – әділ жұмысқа қабылдау, қызметкерлердің мансаптық өсуін, оқыту мен біліктілікті арттыруын дискриминациясыз қамтамасыз ету, адам құқықтары мен еңбек заңнамасын сақтау.

Инфрақұрылым және кампус – мүгедектігі бар тұлғалар үшін қолжетімді ғимараттар мен пандустар, студенттер мен қызметкерлердің қауіпсіздігі мен жайлылығын қамтамасыз ету, энергия үнемдейтін технологиялар мен экологиялық шешімдерді қолдану.

Әлеуметтік және қоғамдық қызмет – студенттік бастамаларды, волонтерлік жобаларды қолдау, тұрақты даму мақсаттарын жүзеге асыру үшін жергілікті қауымдастықтармен және ұйымдармен серіктестік орнату.

3.2 EDI және тұрақты даму принциптері университет қауымдастығының барлық қатысушыларына – студенттерге, оқытушыларға, қызметкерлерге, серіктестерге және мүдделі тараптарға қолданылады, бұл саясаттың университеттің барлық процестеріне интеграциялануын қамтамасыз етеді.

4. Университеттің міндеттемелері

4.1 Университет өз қызметінің барлық бағыттарында теңдік, әртүрлілік және инклюзия (EDI) принциптерін жүзеге асыруға міндетті және кез келген формадағы – тікелей немесе жанама – кемсітуді болдырмауға бағытталған шараларды белсенді түрде іске асырады, университет қауымдастығының барлық мүшелеріне әділ, сыйластыққа негізделген және инклюзивті қатынасты қамтамасыз етеді. Бұл студенттерге, оқытушыларға, қызметкерлерге, серіктестерге және барлық мүдделі тараптарға қатысты.

4.2 Университеттің ең маңызды міндеттерінің бірі – білім беру және кәсіби мүмкіндіктерге тең қолжетімділікті қамтамасыз ету. Осы саясат аясында әр адамның толыққанды қатысуына жағдай жасалады, оның жынысы, жасы, ұлты, тілі, әлеуметтік шығу тегі, денсаулық жағдайы, діни сенімдері немесе басқа да ерекшеліктеріне қарамастан.

4.3 Университет мәдени, көзқарас пен тәжірибе әртүрлілігін (Diversity) ынталандырады және гендерлік теңдік пен әйелдердің академиялық және басқарушылық кеңістікте тең өкілдігін белсенді түрде қолдайды.

4.4 Арнайы назар осал топтардың, оның ішінде денсаулық жағдайы шектеулі тұлғалар, халықаралық студенттер және оқу мен жұмыс жағдайларын бейімдеуді қажет ететін басқа да категориялар үшін қолжетімді орта құруға аударылады. Университет кез келген жанама немесе тікелей кемсітушіліктің алдын алу бойынша жүйелі жұмыс жүргізеді, барлық білім беру және кәсіби процес деңгейінде сыйластық, өзара қолдау және ашық өзара әрекеттесу мәдениетін қалыптастырады.

Негізгі міндеттемелер мыналарды қамтиды:

- 1) Білім беру саласында:
  - барлық студенттер үшін оқуға тең қолжетімділікті қамтамасыз ету;
  - әртүрлі студенттік топтардың қажеттіліктеріне бейімделген оқу бағдарламаларын енгізу;
  - ерекше білім беру қажеттіліктері бар студенттерді қолдау.
- 2) Еңбек қатынастары саласында:
  - қызметкерлерді қабылдау және қызметтік өсу процестерінің ашықтығын қамтамасыз ету;
  - гендерлік және басқа да теңсіздіктерге жол бермеу;
  - жұмыс пен жеке өмір арасындағы тепе-теңдікті қолдау.
- 3) Басқару саласында:
  - университеттің коллегиялық органдарында әртүрлі топтарды өкілділікпен қамтамасыз ету;
  - басқарушылық шешімдер қабылдауда инклюзивтік тәсіл қолдану;
  - гендерлік сезімтал бюджеттік жоспарлау (қолданылатын жерлерде).
- 4) Инфрақұрылым саласында:
  - кампустың физикалық қолжетімділігін қамтамасыз ету, соның ішінде универсалды дизайн;
  - білім беру және әкімшілік ресурстардың цифрлық қолжетімділігін қамтамасыз ету;
  - барлық пайдаланушылар үшін қауіпсіз және инклюзивтік орта құру.

Академиялық еркіндік пен өзара құрметті қолдау

Университет әр адамның құқықтары мен қадір-қасиетін құрметтейді, оқу, ғылыми және әкімшілік қызметке толыққанды қатысу үшін жағдай жасайды.

Инклюзивті инфрақұрылым мен білім беру практикаларын дамыту

Университет EDI принциптерін оқу бағдарламаларына, ғылыми зерттеулерге, басқаруға, цифрлық және физикалық кеңістіктерге интеграциялайды, қауымдастықтың барлық мүшелері үшін тең мүмкіндіктерді қамтамасыз етеді.

EDI саясаттарын тұрақты мониторинг және жетілдіру

Университет EDI енгізудің тиімділігін жүйелі түрде бағалайды, процедуралар, бағдарламалар мен инфрақұрылымға түзетулер енгізеді, халықаралық және ұлттық стандарттарға сәйкестікті сақтайды.

5. EDI және тұрақты даму саясатын жүзеге асыру

Университет теңдік, әртүрлілік және инклюзия (Equality, Diversity and Inclusion – EDI) принциптерін білім беру, ғылыми, әлеуметтік және инфрақұрылымдық қызметтерді қамтитын кешенді шаралар арқылы тұрақты түрде іске асырады.

5.1 Ашық рәсімдер және ақпаратқа қолжетімділік

Ашықтық пен ақпараттың қолжетімділігін қамтамасыз ету мақсатында ресми сайтта тұрақты даму мәселелеріне арналған бөлек бөлім жасалған. Онда жүзеге асырылып жатқан жобалар, серіктестік бастамалар, экономикалық, әлеуметтік және экологиялық көрсеткіштер туралы мәліметтер жарияланады.

Ашықтық келесі жолдармен қолдау табады:

- қабылдау және жұмысқа орналастыруға арналған стандартталған рәсімдер;
- студенттер, қызметкерлер және серіктестерді жобалардың жүзеге асырылуы туралы тұрақты хабардар ету;
- өтініштер, ұсыныстар және шағымдарды құпиялылық кепілдігімен ұсынуға арналған қолжетімді механизмдер.

5.2 Инклюзивті оқу және инфрақұрылымдық орта

Университет білім беру мүмкіндіктеріне тең қолжетімділікті және ерекше оқу қажеттіліктері бар студенттерге қолдауды қамтамасыз етеді:

- оқу бағдарламаларын және арнайы оқу жағдайларын бейімдеу;
- денсаулығына шектеуі бар студенттерге қолдау көрсету;
- тәлімгерлік және менторлық бағдарламаларды дамыту;
- инфрақұрылымның цифрлық және физикалық қолжетімділігін қамтамасыз ету, соның ішінде:
  - пандустар, лифттер, бейімделген санитарлық бөлмелер, қолжетімді кіреберіс бөліктер;
  - тактильді бағыттаушылар және визуалды ақпараттық жүйелер;
  - сыныптар мен аудиториялардың әмбебап дизайны;
  - жүзеге асырылған шараларға арналған фотоматериалдар мен есептерді сайтта жариялау.

5.3 Әлеуметтік бастамалар және кампус экожүйесі

Университет әртүрлі бастамаларды қолдай отырып, әлеуметтік инфрақұрылымды белсенді дамытады:

1. Жастар орталықтары: «Жас Орда» (жетекшілік және студенттік бастамаларды дамыту), «Мейірім» (студенттердің денсаулығы мен әл-ауқатын қолдау);
2. Телестудия және спорт орталығы, шығармашылық және физикалық дамуға мүмкіндік береді;
3. STU BANK IDEA платформасы, студенттерге, оқытушыларға және қызметкерлерге оқу ортасын жақсарту бойынша ұсыныстар енгізуге мүмкіндік береді;
4. Print Vox жобасы, оқу материалдарын тәулік бойы басып шығару мүмкіндігін қамтамасыз етеді;

5. Экологиялық және мәдени-ағартушылық акциялар өткізу: «Жасыл аллея» (100 ағаш отырғызу), батареяларды жинау «Таза Қазақстан» акциясы аясында.

5.4 Жауапты еңбек және іскерлік тәжірибелер

Университет еңбек қатынастарын заңдылық, тең мүмкіндіктер және дискриминацияға жол бермеу қағидаларына сүйене отырып құрады:

– жұмысқа қабылдау, көтеру және жалақы төлеудің ашық процедуралары;

– жыныстық және басқа да айырмашылықтарға негізделген төлем айырмашылықтарын болдырмау;

– әйелдердің басқарудағы өкілдігі: жетекші лауазымдардың кемінде 30 %-ын әйелдер алады, бұл гендерлік теңдік пен шешім қабылдауда инклюзивтілікті қамтамасыз етеді;

– жұмыс және жеке өмір балансын сақтау;

– қауіпсіз еңбек жағдайларын қамтамасыз ету;

– сыбайлас жемқорлыққа және мүдделер қақтығысына төзбеушілік;

– қызметкерлерді этика, EDI және сыбайлас жемқорлыққа қарсы іс-қимыл мәселелері бойынша жүйелі оқыту;

– қызметкерлерден, студенттерден және мердігерлерден кері байланыс жинау арқылы бұзушылықтарды анықтау және алдын алу.

5.5 Әлеуметтік-тәрбиелік жұмыс

Университет студенттердің әлеуметтік жауапкершілігі бар және патриоттық сезімі жоғары қауымдастығын қалыптастырады:

– спорттық және мәдени іс-шаралар, дөңгелек үстелдер, лекциялар, тренингтер және конкурстар;

– қайырымдылық акциялары, оның ішінде «Мектепке жол» және ерекше қажеттіліктері бар балаларға арналған футбол турнирі;

– студенттік өзін-өзі басқаруды, еріктілер қозғалысын және дебаттық ұйымдарды қолдау;

– академиялық, ғылыми және әлеуметтік белсенділік үшін конкурстар, шәкіртақылар және ынталандыру бағдарламалары;

– табиғатты қорғау бастамаларына қатысу арқылы экологиялық мәдениетті қалыптастыру.

5.6 Академиялық адалдық және тәуекелдерді басқару

Университет ғылыми қызметтің академиялық адалдығы мен ашықтығын қамтамасыз ету механизмдерін белсенді енгізеді. Академиялық мәдениет стратегиясы аясында келесі шаралар жүзеге асырылады:

– барлық ғылыми жұмыстар үшін антиплагиат жүйесін міндетті пайдалану;

- зерттеу этикасы комиссиясының жұмысы, зерттеулер мен жарияланымдардың дұрыстығын бақылау;
- сыбайлас жемқорлыққа қарсы комплаенс-қызметінің қызметі, сыбайлас жемқорлық тәуекелдері мен академиялық тәртіп бұзушылықтарды бақылау;
- академиялық адалдық, этика және сыбайлас жемқорлыққа жол бермеу мәселелері бойынша білім беру курстары, семинарлар, тренингтер және дөңгелек үстелдерді өткізу;
- анықталған бұзушылықтар мен тәуекелдерді қарастыратын Этикалық кеңестің қызметі.

Білім беру қызметінің сапасын бақылау үшін университет әр жыл сайын студенттер, оқытушылар және қызметкерлер арасында әлеуметтанулық сауалнамалар өткізеді. Анализдің сенімділігін ішкі аудит қызметі қамтамасыз етеді.

Тұрақты дамудың маңызды элементі – институционалды және операциялық деңгейдегі тәуекелдерді басқару:

- деректер ішкі аудит, мүдделі тараптарды сауалнама жүргізу және нормативтік өзгерістерді бақылау арқылы жинақталады;
- тәуекелдерді анықтау және бағалау PEST- және SWOT-талдау, тәуекелдер тіркелімі және автоматтандырылған тәуекелдерді басқару жүйесі (АСБТЖ) арқылы жүзеге асырылады;
- барлық тәуекелдер университеттің тәуекелдер портфеліне енгізілген жыл сайын жаңартылатын Тәуекелдер тіркелімінде бекітіледі.

5.7 Білім беру қызметі және академиялық мобильдік

Университеттің білім беру қызметі үш деңгейлі жүйе бойынша ұйымдастырылған: бакалавриат – магистратура – докторантура (PhD), мемлекеттік және орыс тілдерінде, күндізгі оқыту формасында.

Арнайы назар аударылады:

- өзекті білім беру бағдарламалары бойынша мамандар дайындауға, соның ішінде 16 әскери есептік мамандықты қамту;
- студенттердің академиялық мобильдігін, магистранттар мен докторанттардың ғылыми тағылымдамаларын қолдауға;
- халықаралық ынтымақтастыққа және шетелдік студенттерді тартуға.

5.8 Жас ғалымдар мен инновациялық жобаларды қолдау

Университет студенттер мен қызметкерлердің ғылыми, зерттеу және инновациялық белсенділігін ынталандырады:

- жас ғалымдардың зерттеулерін қолдау;
- стартаптарды қолдау, қаржылық, кеңес беру және ұйымдастырушылық көмек көрсету;
- ғылыми әзірлемелер мен инновациялық идеяларды білім беру процесіне интеграциялау;

– талантты студенттерді, түлектерді және жас ғалымдарды қолдау, ел экономикасын дамыту және университеттің бәсекеге қабілеттілігін арттыруға бағытталған.

5.9 Мониторинг және тиімділікті бағалау

EDI саясатын жүзеге асыру тиімділігі негізделеді:

- мақсаттар мен жобалардың орындалуын мониторингтеу;
- студенттер, қызметкерлер, серіктестер және қоғам өкілдерінен кері байланыс жинау;
- нәтижелерді талдау негізінде стратегиялар мен практикаларды түзету;
- университет сайтында тұрақты есептерді жариялау.

EDI саясатын іске асыру принциптері мен бағыттары қамтиды:

- тең мүмкіндіктер, әртүрлілік, инклюзия;
- кемсітпеушілік, гендерлік теңдік;
- қолжетімді орта және осал топтарды қолдау;
- тікелей және жанама кемсітушіліктің алдын алу.

Осылайша, академиялық адалдықты қамтамасыз ету, тәуекелдерді басқару, халықаралық және инновациялық қызмет, жас ғалымдар мен студенттерді қолдау шаралары университеттің EDI принциптерін, тұрақты дамуды және әлеуметтік жауапты білім беру саясатын іске асыруға мүмкіндік береді.